

Godin Akam Inigha Izir Gumazim
 Maikan Akinafarim
 O
 Maika
 Akar faragha zuim

Godin akam inigha izir gumazim Maika, Godin akam inigha izir gumazim Aisaian dughiamin, a uaghan Godin akam akuri. Ezi Aisaia Jerusalemian gumazim, egha an akam isa gumazir aruabav kiri. Akam inigha izir gumazim Maika, a Judan nguibar dozir mam Moresetin ize. A kamaghin gumazamizibav gei, me akirim God gasaragha arazir aghuiba ataki, kamaghin amizi, a mizazim me gasam.

Maika inigha izezir akar mabar tongin, akar dikirizir aghuir maba uaghan iti. A ghaze, God gin bar deraghvira uan gumazamizibar amuam. A Devitin ikizimin gumazitam amiseveghtima, an arazir aghuibar gin mangi me gativagham.

Maikan akar otevir mam, akam inigha izir gumazir aviriba mikemezir akabar mingaribar mirara ghu. Akar kam kamakin, "Ikiavira Itir God arazir aghuibar e mikedmegha gifa, eghti e arazir aghuir a ifongezir kabara damu: E guizin arazibara damuam, egh igharaz darazir apanguvir arazim gifongegh, egh e uari abin uan Godin apengan iki, anarira gin mangam." Akar kam, Maika 6:8in iti.

God ivezir kuram isi uan gumazamizibar aningam

(Sapta 1--2)

¹ Fomira Atrivim Jotam ko, Atrivim Ahas ko, Atrivim Hesekia me vaghvagha Judan gumazamizibagh ativagha men atrivibar ikezir dughiabar, Ikiavira Itir God migirigiar kam isa Maika ganingi, Maika a Moresetin nguibamin gumazir mam. Ikiavira Itir God Samarian nguibar ekiam ko, Jerusalemın nguibar ekiamın otivamin bizibar gun Maika migei.

God jasin min izi mizazim Samaria ko Jerusalemia daningam

² Ia kantriba bar dar gumazamiziba, ia deraghvira akar kam baragh!

Ia nguazimin itir gumazamiziba, ia deraghvira kuariba arigh Ikiavira Itir Godın akam baragh!

Ikiavira Itir God, ian Ekiam, a ia isa kot gatigha gifa.

Ezi ia deraviram oragh.

Ekiam uan Dipenimin ikia migirigiar kam gami.

³ Ia gan! Ikiavira Itir God uan Nguibar Aghuim ategh izasa. A izighiri mighsiabagh isin daruam.

⁴ Eghti mighsiaba an suemningin apengan dipabar min otivigham,

mati kendel isia amera izaghira dipamin min emiri.

Mighsiar kaba, iri danganir zaribar otivigham,

eghti dagiaba pogh-pogh izighiri,

mati dipam mighsiabar ikegha ivemara izaghiri.

⁵ Israelia, me Godın akam batuegha arazir kuram gami, kamaghın amizi, bizir kaba bar me bativam.

Israelia akam batozir arazir kam, kar ten osimtizim?

Samariaba, kar ian osimtizim.

Ezi Judaba asebar ziaba feir arazir kam, kar ten osimtizim?

Jerusalemia, kar ian osımtızim.*

⁶ Kamaghın amızı, İkiavira İtir God ghaze,

“Kı Samarian nguıbar ekıam gasıghasıgh,

an mızumzuarıba azenan dar pozım mıkinıgham.

Eghı a wainın bıar ıgıaba oparamın dangan-
ımın mın otogham.

Kı an dipenıba bar da apırarıghı, da dađıar muzıarıbar
otıvıgh ikıam.

Eghı dađıar muzıarır kaba ırı poghpogh danganır
zarımın magırı,

dıpenıbar danganır faragha ikezıba avaragham
kogham.

⁷ Eghı kı asebar marvır guaba abıghırarıgh, da ısı avımın
da kunıgham.

Eghı marvır guar kaba bızır mızumzuarır pozım
mıkinızıbar mın otıvıgham.

Samarıaba akırım ragha God gasaragha aser kabar zıaba
fe,

matı amızım uan pam ategha gumazır ıgharazıba ko
tıntınıbar akui.

Bızır kam bangan, ıgharaz darazı ızı Samarıaba abınıgh,
bızır me arazır kuram gamua inızıba, me me da, bar
ada inıgham.

Bızır kaba me da inıgh kantrın ıgharazıbar
mangegh da ısı uan asebar anıngam.”

⁸ Ezi Maika kamaghın mıgeı:

“Bızır kaba otıvam, eghı nan navım bıghtı kı azıam.

Kı uan osımtızır kam akakaghsı dagarır asuabar
aghuan kogham,

kı pura inır kurar bıbızıba ikıam.

* 1:5: Samarian nguıbar ekıam, a kantrı İsrailın nguıbar ekıar mam.
Ezi Jerusalemın nguıbar ekıam, a kantrı Judan nguıbar
ekıar mam.

Egh ki afiar atiabar min arongam.

Egh ki ponemin min arangam.

⁹ Eghti Samarian gumazamizibar osimtizim,
mati midir puvatizir duaba.

Eghti Judaba, uaghan kamaghira mizazim
iniam.

Jerusalem, kar nan gumazamizibar nguibam,
a mizazim iniamin dughiam uaghan bar roghira izi.”

*Apaniba Jerusalem*in boroghira ize

¹⁰ Getin nguibamin itir gumazamiziba, me en apaniba, ezi
ia kamaghin me mikiman marki,

God e gasighasiki,

me ian ganti, ia azenara azian marki.

Ia Bet Leafra adarasi, ian naviba osemeghti ia azi,

nguazim gipoghphogh, an mineziba uan mikarziabar
aghu.[†]

¹¹ Ia Safirin nguibamin gumazamiziba, ia bibiabara ikiva
aghumsigh,

[†] 1:10: Bet Leafra nguibar ekiam ko nguibar igharaziba ko nguazir ves 10-15in itiba, da Jerusalem in nguibar ekiam in boroghin iti. Apaniba Jerusalem in misoghsi mangi nguazir kam ko nguibar kam in otogh mangam. Gumazir maba ghaze, akam inigha izir gumazim Maika ti akar kam, pura ikararer dibovir akabar a gamua ziar kam a gati. Hibrun akamin ziar kam, Bet Leafra mong kamaghin ghu, “Nguazir menemeniar dipenim.” Kamaghin amizi, akam inigha izir gumazim kamagh me migia ghaze, me nguazir minemeniam uan mikarziabar aghuam. Ziar kam Sanan (a ves 11in iti) a mong ziar kam in min ghu “Anetaki.” Ezi akam inigha izir gumazim men migia ghaze, me uan nguibar kam ategham. Akam inigha izir gumazim uaghan ziar igharazir maba kamaghira ikararer dibovir akabar da gei. Ezi Hibrun akam danganir maba me deragha dar mingariba abighizir puvati.

kalabuziar gumazamizibar min kantrin igharazimin
mangi.

Ia Sananin nguibamin gumazamizibar atiatigh, nguibam
ategh

azenan izan kogham.

Ia oraghti, Beteselin nguibamin adarazi arangti ia fogh,
mongamin danganitam kagh itir puvati.‡

¹² Ikiavira Itir God Jerusalem gasighasighamin dughiam
bar roghira ize,

kamaghin amizi, Marotin nguibamin adarazir naviba
bar osemegha,

uarir akurvaghasa gumazamiziba bagha pura
mizua iti.

¹³ Ia Laksin nguibamin adarasi, ia Israelian arazir kurabar
gin ghua,

Jerusalemia gamizi, me arazir kuram gami.

Kamaghin amizi, ia karisba inigh

hoziar bar puvira ivemaribagh ikegh aregh.

¹⁴ Ia Judaba, ia Moreset Getin nguibamin apangkufigh.

Ia ganti, igharaz darazi a inighti, a ua ian nguibam
gavaghan kogham.

Eghti Aksipin nguibamin adarasi,

Israelian atrivibar akuraghan kogham.

¹⁵ Ezi ia Maresan nguibamin adarasi, ikiavira Itir God,

ia isi ian apanibar dafarim datighti,

me ian nguibam inigham.

Eghti Israelian gumazir dapaniba ari mangi,

Adulamin dagiar toribar aven muegham.

¹⁶ Egh apanir kaba ian borir ia bar ifongeziba inigh
mangegham.

‡ 1:11: Hibrun akamin me akamin mingarim kagh deragha
anebighizir puvati.

Kamaghin amizi, ia me bagh nighnigh azi,
 egh uan dapanir arizibagh isegh dapanir tuziba
 ikiam.

2

*Gumazir arazir kurabar gumazir onganarazibagh amiba,
 God me gasighasigham*

¹ Ia gumazir dimagaribar akui puvatigha, arazir kurabar
 amuasa nighnigha itiba,
 aminim tirazi arazir kurar kam damuamin tuavim
 otozi, ia zuamirama a gami.
 Ia kamaghin amir gumazamiziba iavzika!
 Ia bar ikuvigham.

² Ia gumazamizibar azenibar gara dagh ifuegha purama da
 isi darasi.
 Egha ia men dipenibar gara dagh aguava pura da isi.
 Ia ifavaribagh amuva,
 gumazamizibar nguaziba ko, biziba ko, dipenibar
 okei darasi.

³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
 "Ia oragh! Ki ia gasighasighasa nighnisi,
 eghti ia ari mangamin tuaviba puvatigham.
 Dughiar kurar kam ia batoghti ia ganigh fogham,
 egh ia ua gin, uan ziaba fisi kamaghin damuan
 kogham.

⁴ Ia bativamin bizir kaba otivti,
 gumazamiziba ia geghan akam ia gasi ia mikimam.
 Egh me kamaghin azirakar ighiar amirizibar
 amuam:
 'E bar moghira bar ikufi.
 Ikiavira Itir God, en nguazim inigha en apanir
 igharazibagh aningi.
 Gumazir kaba e inigha ghua

nguazir igharazimin e isa kalabus gati.
 Maia! A datirighin manmaghin
 en nguazir, e da inizim ikarvagh e damuam?’”*

⁵ Kamaghin amizi, ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, ia
 gin ua izi uari akuvagh,
 nguazim abigh uari daningisi, a bagh satu
 gikarangamin dughiam,
 ia gumazir arazir kurabagh amiba,
 ian ovavir boriba nguazir otevir katam inighan
 kogham.

⁶ Ezi gumazamiziba kamaghin na migia ghaze,
 “Ni kamaghin garir akabar gun e mikiman marki.
 E nin akaba baraghan aghua.
 God e gasighasighan koghti, e aghumsighan
 kogham.”

⁷ Ia Jekopin ovavir boriba, ia ghaze,
 Ikiavira Itir Godin apangkuvim ia ko ikivira ikiam, a?
 Egh bizir kuratamin ia damighan kogham, a?
 Puvati.
 Ikiavira Itir God ghaze,
 gumazir nan damazimin arazir aghuibagh amiba,
 ki nimira me migei.

⁸ Ikiavira Itir God kamaghin gumazir kabav gia ghaze,
 nan gumazamiziba, ia apanibar min me gami.
 Men marazi midorozim gamigha uamategha uan dipeni-
 bar izegha ghaze,
 e deragha uamategha izegha avughsi.

* 2:4: Hibrun akamin me akamin mingarim kagh deragha anebighizir puvati.

Ezi puvati, ia ghua me azenan azuir korotiaba
men akiragharibar da adangi.†

⁹ Egha ia nan gumazamizibar tongin itir amizir odiariba,
ia men dipenir me ifongeziba bagha me batosi.

Egha ki men boriba, gin me daningamin bizir aghuiba,
ia men tuavim apirigha da okemegha gifa.

¹⁰ Ia gumazir arazir kurabagh amua nan damazimin zuezir
puvatiziba,
ia kagh deravira ikiamin danganir aghuiba pu-
vatigham.

Ki bar pazavira ia gasighasigham.

Kamaghin amizi, ia dikavigh mangi.

¹¹ Eghti akam akurir gumazitam ti gumazir kurar kaba
bagh izi,

wainin dipar onganiba ko dipar onganir igharazibar
akar ifavaribar mikim suam,

“Ki guizin kamaghin migei, ia wain ko dipar onganir
aviriba ikiam,”

gumazir kurar kaba, ti gumazir akam inigha izir kam
bar a gifuegham.

Ikiavira Itir God uamategh uan gumazamiziba iniam

¹² Ikiavira Itir God ua kamaghin Jekopin ovavir boribav gia
ghaze,

“Ki uamategh Israelian gumazamizir itir varazira ua me
akuvagham.

Egh mati gumazim sipsipba inigha iza divazimin
aven me akuvi moghin,

ki ua me akuvagham.

Eghti me kalabusin dipenibar tiar akabar uari aku-
vam.

† 2:8: *Hibrun* akamin me akamin mingarim kagh deragha
anebighizir puvati.

Eghti gumazamiziba ua ian nguazim bar a gizivagham,
 mati sipsipin avirim grazir aghuir aviribar tongin
 ikia ada api.”

¹³ Ikiavira Itir God uan gumazamiziba kalabusin me firigh,
 me inigh azenimin izam.

Eghti me kalabuziar divazibar tiar akaba akar azenan iziti,
 men Atrivim a Ikiavira Itir God, a uabi men faragh
 mangam.

God gumazamizibar araziba akir, deragh me
 damuam

3

(Sapta 3--5)

Maika Israelian gumazir dapanibar atari

¹ Ki ghaze:

“Ia oragh, ia Jekopin ovavir boribar gumazir dapaniba, ia
 Israelian gumazir aruaba,
 ia arazir aghuibagh nighnigh da bagh ingar.

² Ia arazir aghuir kamin aghuagha arazir kuram bagha bar
 ifonge.

Ian arazir kaba mati, ia nan gumazamizir angamira
 itibar iniba aghora da misi.

Egha men agharibar itir tuziba aghora da misefi.

³ Ian arazir kaba mati ia nan gumazamizibar iniba misa
 men aghariba apiragarigha
 dagh asegha, men tuziba aghoraghsua da api.

Ia mati, me minem daghuasa asizir tuzir agharibar itiba
 aghoraghsuegha
 da minem gaghui.

⁴ Eghti dughiatam gin iziti, ia akurvazim bagh Ikiavira Itir
 Godin arangti,
 a ia bareghan kogham.

Ia arazir kurabagh ami, kamaghin amizi, a ian azangsiziba bareghan kogham,
mati a uan guam ian modo.”

⁵ Godin akam inigha izir gumazir maba,
deragha nan gumazamizibagh amir puvati.
Eghti tav dagheba me daningti, me a ko akaba akir suam,
a dughiar aghuibar ikiam.
Puvati, kar me a gifari.
Eghti gumazamiziba dagheba me danighan kogham, eghti
me akar atiatibav kim ifar suam,
men apaniba izi me gasighasigham.
Ezi Ikiavira Itir God, akam inigha izir gumazir kabav gia
ghaze,

⁶ “Ia nan gumazamizibagh ifari,
kamaghin amizi, ki ian anogoreghti,
ia ua irebamin min gari bizibar ganam kogham,
egh dar mingariba abighan kogh,
egh ia gin otivamin bizibagh foghan kogh, dav
kiman kogham.
Ia aruem iraghugha givagha aminim pirizi moghin,
ian dughyaba givagham.”

⁷ Eghti akam inigha izir gumazir gin otivamin bizibar gara
dav geir kaba,
me aghumsigh naviba men ikuvigham.
Men arazir kurar kam bangin, God men azangsiziba
baraghan kogh,
bizir me ganamin kabar amuti,
da otivan kogham.

⁸ Ezi ko, Ikiavira Itir Godin Duam gavgavim na ganingi,
egha guizin arazim damuasa nighnizim isa na
ganingi.

Egha Israelian arazir kuraba bar dar gun me mikimasa
gavgavim na ganingi.

Eghti ki Jekopin ovavir boribar arazir akaba batoz-
imin gun me mikimam.

⁹ Ia Jekopin ovavir boribar gumazir dapaniba deragh na
baragh,
ia guizin arazibar aghua.

Ia Israelian gumazir aruaba, ia arazir aghuibagh irazi,
da ghua arazir kurabar min otifi.

¹⁰ Ia uari bagha Saionin nguibamin dipenir aghuir aviriba
ingarasa,
gumazamizibav sozi me ariaghiri.

Ia guizin arazimin aghuagha, onganarazibagh amir gu-
mazamiziba abiragha men ghuzim ingegha
ghaze, kar Ikiavira Itir Godin nguibam Jerusalem,
e anesarazi a tugha gavgafi.

¹¹ Ezi Jerusalem gumazir dapaniba kotin dughiamin,
gumazamizibar amamangatizi,
me modogha dagiaba me givezegha me
gakaghorima,
me paza kotiaba tuisisi.

Ezi ofa gamir gumaziba, gumazibar amamangatighi me
dagiaba me daningti,
me Godin Akar Gavgavibar mingariba abigh me miki-
mam.

Ezi akam inigha izir gumaziba uaghan ghaze, me dagiaba
inighiva,
akar mogomebar mingariba deragh da abigham.

Jerusalem gumazir ekar kaba bar, me kamaghin amua
ghaze,
“Ikiavira Itir God e ko iti. Ezi bizitam e gasighasighan
kogham.”

¹² Kamaghin amizi, ia gumazir dapaniba ko ofa gamir gumaziba ko akam inigha izir gumaziba, ia amizir osimtizir kaba bangin, God Jerusalem gasighasigham.

Eghti Jerusalem biziba bar ikuvigham, egh minezir pozimin otogham.

Eghti Saion nguazir kinimin min ikiti, gumaziba an dagher azenibar ingaram.

Eghti Ikiavira Itir Godin Dipenim iti naghin mighsiar kam, ruarim a batogham.

4

Ikiavira Itir God uan gumazamiziba bar men atrivimin ikiam

(Aisaia 2:1-4)

¹ Gin otivamin dughia tamin, mighsiar Ikiavira Itir Godin Dipenim tughav itim, ziar bar ekiam iniam.

Egh a pin mar iki mighsiar igharaziba bar dagh afiragham. Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar izi an uari akuvagh ikiam.

² Kantrin aviribar gumazamiziba izi suam, “Ia izi, e Saionin Mighsiamin mavanangam, a Ikiavira Itir Godin mighsiam.

Kar Jekopin Godin Dipenim.

E mangiti a uan arazir a ifongezibar en sure damuam. Egh a uabi misevezir tuavim, e an gin mangam.”

E fo, Moses Osirizir Araziba, Saionin Mighsiamin ikegh mangiti gumazamiziba a iniam.

Guizbangira, Jerusalemın nguibam, kar danganir Iki-
avira Itir God uan akam isi, uan gumamazizibar
aningamim,

eghti me azenan mangi an akam akunam.

³ Eghti Ikiavira Itir God, jasin min iki kantriba bar dar
gumamazizibar araziba tuisigh,
men osimtiziba deragh da akirti,
me uari inigh deragh ikiam.

Egh me uan midorozir sababa inigh dav soghti,
da baravigh nguazibagh tuir ainbar min otivigham.

Egh me uan afuzibav soghti,
da ikizirigh sabar azenibar ingaribagh ami moghin,
otivigham.

Egh danganiba bar dar itir gumamaziziba, uam uariv
soghan kogh ikiva,
ua midorozir arazibar sure damuan kogham.

⁴ Kar Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim akam akirigha
ghaze,
gumamaziziba vaghvagh deraghvira uari uan wainin
ikariziba ko fighin temebar boroghin dapiam.

Egh me deragh ikiti,
tav ua izi atiatim me daningan kogham.

⁵ Kantrin Igharazibar Gumamaziziba uan asebar ziaba fi,
men akabar gin mangam.
Eghti e Israelia, Ikiavira Itir God, en God, e zuraram
an ziam fi mamaghira ikiam.

Israelia uamategh uan nguibamın izam

⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
“Gin otivamin dughiamın, gumamazizir ki faragha izevir
kuram me ganiga, kalabuziar gumamazizibar min

kantrin igharazimin amadaziba ko, suer kurar
 daruan iburaziba,
 ki ua me akuvam.

⁷Ezi gumazamizir ikiavira itir varazira, me uan nguibamin
 saghon ikia,
 egha daruan iburaghuburaki, me gumazamizir suer
 kurar pazava aruiba.

Ezi datirighin itir varazira ki ua me damighti, me kantrin
 bar gavgavimin min otogham.
 Eghti datirighin ikegh mangi, ki Ikiavira Itir God, ki
 Saionin Mighsiamin iki,
 men atrivimin iki, me gativagh mamaghira
 ikiam.”

⁸Ezi ni Jerusalem, God nin ikia uan gumazamizibar gari,
 mati sipsipbar gari gumazim uan sipsipbar garir
 dipenir divazimin aven iti.

Ni faragha me geghuvi moghin,
 ni bar ekevegh uan kantrin nguibaba bar da gativagh,
 dagh eghuvam.

⁹Jerusalem, ni manmaghsua pamten arai?
 Ni tizim bagha amizim borim batasa mizazim isi
 moghin uabi barasi?

Ni ti atriviba puvati, a?
 Ezi nin fofozir gumaziba ti ariaghire, a?

¹⁰Ia Jerusalemia, ia dimiva arang,
 mati amizim borim batasa mizazim baragha,
 uabi gighavkiravira iti.

Ia datirighin nguibam ategh graziba itir danganimin
 mangi.
 Eghti me ia inigh Babilonin mangam.
 Eghti gin Ikiavira Itir God, ian apaniba da ua ia
 inigham.

¹¹ Ezi kantrin aviriba ia gasighasighasa uari akufa.

Egha me ghaze,

“Aria, e Jerusalemın nguibar ekiam bar a gasighasigh,
an ganti a bar ikuvigh ikiam.”

¹² Egha kantrin kabar gumazamiziba Ikiavira Itir Godın
nighnizim gifozir puvati, a manmaghin nighnisi.
Me kamaghin fozir puvati, a me akuvagh me
gasighasigham.

Mati gumazim witba akuvagh da mirmirighti,
da witin daghebar min otivigham.

¹³ Egha Ikiavira Itir God ghaze,

“Jerusalemia, ia dikavigh
mangi uan apanibagh asighasigh.

Ki ia damighti, ia gavgavigh ikiam,
mati bulmakaun mam ainin komba ko, brasin sueba
ikia bar gavgafi.

Kamaghin amizi, ia kantrin aviriba diki me abinigham.

Egh apaniba faragha ia misogha inizir biziba,

ia uam ada inigh na daningam,

ki nguazir kam bar a gativazir Ikiavira Itir God.”

5

¹ Ia Jerusalemia, ian midorozir gumaziba uari akuvagh,
arang uan mikarziba aghor.

Apaniba ia ekiarugha gifa.

Me Israelian gumazir dapanim misogh aghumsizim
a daningasa,

mati apanim aghorim inigha gumazimın
koviam misoke.

God akam akira ghaze, gumazir dapanitam Betlehemın
nguibamın otivam

² Ikiavira Itir God ghaze,
 “O Betlehem, ni Efratan Distrighin itir nguibam,
 ni Judan anababar nguibabar tongin, ni nguibar bar
 dozim,
 ezi nin aven gumazitam na bagh gumazir da-
 panimin otogh Israelia gativagh men ganam.
 Ezi bar fomira, an ovavir bar faraghavira itim, an otogha
 ike,
 ezi an adarazi datirighin ikia ghuavira iti.”

³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uan adarazi ateghti,
 me uan apanibar dafaribar ikivira iki mangiti,
 amizir God inabazim, an otarim bategham.
 Eghti dughiar kamin Israelian kantrin igharazibar ikeziba,
 uamategh izi
 uan adarazi ko uam uari akuvagham.

⁴ Eghti gumazir dapanir kam otogh,
 uabi uan gumazamiziba Ikiavira Itir Godin gavgav-
 imin men ganam,
 mati sipsipbagh eghuvir gumazim deravira uan
 sipsipbagh eghufi.
 Guizbangira, a Ikiavira Itir God, an God, an an ziar
 ekiamin me gativagham.

Eghti gumazamizir kantrin igharazibar itiba an gavgavim
 gifogham.

Eghti an gumazamiziba deragh ikiam.

⁵ Eghti a navir amirizim ko, dabirabir aghuim isi uan
 gumazamizibar aningam.

Eghti Asirian midorozir gumaziba izi, en nguibar
 ekiar gavgavibar divaziba akarti,
 e uan midorozir gumazir faragha zuir gavgaviba ami-
 seveghti,

me mangi me ko misogynham.

⁶ Me Asirian kantri ko misogyn me abinigh,
men kantri iniam, an ziam Nimrot,* me me dama a
inigham.

Eghti arazir kamın, gumazir dapanir kam, Asirian e
gasighasighasa iziba,
a men dafarimin en akuragh, uam e inigham.

⁷ Eghti Jekopin ovavir boribar ikiavira itir varazira,
me kantrin igharazir aviribar gumazamizibar tongin
iki,

men akurvaghamin gumazibar min ikiam.

Mati dimagaribar grazibagh irir ghuariaba, ko, temebagh
izir amoziba,
Ikiavira Itir God da amadagha dagh amizi, da der-
aghaviram otifi.

Bizir kaba me Godin gavgavimra dar amuam,
men gavgaviba puvati.

⁸ Eghti Jekopin ovavir boribar ikiavira itir varazira,
me kantrin igharazir aviribar gumazamizibar tongin
iki,

mati laion ruarimin itir asiziba ko,
sipsipin divazimin aven itibar amasa gari.

A sipsipbar tongin mangi, uabi fi sipsipbav kin me givi me
aghoram.

Eghti gumazir men akurvaghamiba puvatigham.

⁹ Eghti tuavir kamın Israelia uan apaniba abinigh bar me
agivagham.

¹⁰ Ikiavira Itir God, kamaghin Israelia migia ghaze:

* 5:6: Nimrot, a gumazir Niniven nguibar ekiamın ingarizim, an
Asiriabar nguibar ekiam. Kamaghin amizi, kantri Asiria,
me ziar kam a garisı “kantri Nimrot.” Ni Jenesıs sapta
10:8-12in gan.

“Gin otivamin dughiamin, ki midorozir bizibagh asighasigham.

Egh ian hoziabagh asighasigh ian karisba apirarigham.

¹¹ Egh ki ian nguibar ekiaba ko dar divazir gavgaviba bar ada akarighti,

ia uam adar mongiva avegham.

¹² Egh ki ian meziba ko akavsiaba batuegh,

ian kukunir gumaziba agivaghti, me ua ikian kogham.

¹³ Egh ki ian marvir guaba ko, asebar nedaziba bar da batuegham.

Ia uari uan dafaribar ingarizir bizibar ziaba fan marki.

¹⁴ Egh ki temer guarir aser amizim Aseran nedazim itiba apirarigh,

ian nguibamin bar da batuegham.

Egh ian nguibar ekiaba bar adagh asighasigham.

¹⁵ Ki arazir kam bagha nan navim bar osemegha atari.

Egh kantribar gumazamizir nan akaba batozir arazir kam, ki a ikarvagham.”

**God Israelian arazir kurar me amiziba
bagh me tuisigh,** gin me damighti me an
gumazamizibar otivigham

6

(Sapta 6--7)

Ikiavira Itir God Israelia isa kot gati

¹ Ia oragh!

Ikiavira Itir God Israelia isa kot gati.

O Israelia, ia dikavigh izi kotiamin, ia uan osimtizin gun mikim.

Eghti mighsiaba jasin min iki,
ia baragh ian akaba tuisigham.

² Eghti ia mighsiaba ko, dagiar bar gavgavir nguazimin
apengan ikia, an suirazi a gavgavigha ikia mam-
aghira itiba,
ia Ikiavira Itir Godin kotiam baragh.

Eghti Ikiavira Itir God, kotin aven uan gumazamiziba ko
uari adoghodoghiva,
egh an akam me gasam.

³ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“O nan gumazamiziba, ki arazir kurar manamra ia gami?
Ki ian azai, ki bizir tizim gamigha osimtizim ia
ganingi?
Ia na mikim!

⁴ Guizbangira, kirara dughiar ia Isipin kalabusin itimin ia
inigha azenan ize.

Ki tuavim ian akaghasa, Moses ko, Aron ko, Miriam,
me amadazi,
me ian faragha ghua ia inigha ize.

⁵ O nan gumazamiziba, ia Moapian Atrivim Balak faragha
ia gamizir arazir kuram ginighnigh.

Beorin otarim Balam, ia Balak mikemezir akam
ginighnigh.

Egha ia Sitimin nguibam ategha ghua Gilgalin zuir dughi-
amin, ki amizir bizir ekiabagh nighnigh.

6:4: Ua Me Ini 4:10-16; 12:50-51; 15:20
22:2--24:25; Josua 3:1--4:19

6:5: Diboboniba

Ia bizir kabagh nighnigh fogh suam, ki ian akur-
vaghasava bizir aghuibagh ami.”*

Ikiavira Itir God, arazir a ifongezibar amuasa gumaza-
mizibav gei

⁶ Ikiavira Itir God, a Godin Bar Pin Itim, ki an damazimin
izi

tevimning apirigh an ziam fisi,
bizir tizimra inigh izam?

Ki ti bulmakaun igiar mikarziba sara itir aghuiba inigh izi,
a daningisi

ofan bar isia mighirizim min bar da tueghti da isi
mighirigham, a?

⁷ Ki ti sipsipin apurir 1,000pla o, 10,000plan olivin borer
mineba inigh izam,

eghti Ikiavira Itir God bizir kaba bagh bar akuegham,
o?

Ki ti uan arazir kuramin ivezim bagh uan otarir ivariam
ofa damusi

a misueghti an aremegham, o?
Bar puvatigham.

⁸ Ia nguazir kamin itir gumazamiziba, Ikiavira Itir God
arazir aghuibar ia mikemegha gifa,

eghti ia arazir aghuir a ifongezir kabara dar amu:

Ia guizin arazibara damuam,

egh igharaz darazir apangkuvir arazim gifongegh,

egh ia uari abin uan Godin apengan iki, anarira
gin mangam.

⁹ Ia fofozir aghuim gifueghiva,

* ^{6:5} *Vezi*n kam ghaze, Ikiavira Itir God digavir ku-
ram gamir arazir aghuir aviribagh ami. Israelia Sitimin
nguibam ategha izir dughiamin, a Jordanin Fanem gamizi
a dakezi me nguazir dakirtizim giregha vongin Gilgalin
ghue. ^{6:8} Godin Araziba 10:12; 1 Samuel 15:22; Aisaia
1:17; Hosea 6:6

Ikiavira Itir Godin atiating an apengan ikiam.

Ia oragh! Ikiavira Itir God Jerusalemin nguibar ekiamin diagha ghaze,

“O nguazir kamin itir gumazamizir iza nguibar kamin uari akuviba, ia oragh!†

¹⁰ Ia gumazir arazir kurabagh amiba,
ia bizir aghuiba uan dipenibar aven da mongezi da ikiavira iti,
ezi bizir ia itir kaba, kar ia arazir kuram gamua inizir biziba.

Ia uan biziba gumazir igharaziba bagha da amadir dughiam,
ia ifara deragha dar osimtiziba tuisigha dar ivezibar abarir puvati.

Ki arazir kurar kam bar an aghua.

¹¹ Ki garima, ian gumazir maba igharaz darazigh ifara men bizir amadiba,
deragha dar osimtizibar iveziba me ganidi puvati.

Ki men arazir kuraba gin amadir puvati. Ki aghua.‡

¹² Ezi nguibar ekiamin itir gumazir dagiar aviriba itiba,
me onganarazibagh amir gumazamizibagh ifara men biziba pura dagh ekua,
egha paza me gami.

Nguibar ekiamin kamin gumazamiziba,
me bar ifavarir gumazamizibara.

¹³ Kamaghin amizi, ian arazir kurar kaba bangin,
ki ia gasighasigham.

¹⁴ Ia daghebar ami, izivaghan kogham,

† 6:9: Hibrun akamin me akamin mingarim kagh deragha anebighizir puvati. ‡ 6:11: Hibrun akamin me akamin mingarim kagh deragha anebighizir puvati.

eghti mitiriaba ian aghivira ikiam.
 Egh ia biziba inigh dipenimin ada akuvam,
 eghti da deravira ikian kogham.
 Eghiti ia bizir manaba iti, ki apaniba amadaghti,
 me izi ia misogh dagh asighasigham.
¹⁵ Ia azeniba opariva,
 dar daghetam inighan kogham.
 Egh ia olivin oviziba dikabin da mirmir,
 egh olivin borer tam uan mikarzim daghuighan
 kogham.
 Egh ia wainin oviziba dikabin da mirmir,
 egh wainin dipatam ameghan kogham.
¹⁶ Atrivim Omri ko an otarim, Atrivim Ahap, ia aningin
 arazir kurabar gin ghuezir gumazamiziba,
 aning faragha amizir araziba, ia datirighin aningin
 gin ghua dagh ami,
 kamaghin amizi, ki ia gasighasighti,
 Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, akirim ragh ia
 gasi dibovir akabar ia mikimam.
 Eghiti ia nan gumazamizir nguibar ekier kamin itiba
 bar moghiram aghumsigham.”

7

Israelia arazir kurabagh ami

¹ Maia! Ki uabin apangkufi.
 Ki ti ovengam.
 Gumazamiziba mitiriaba men azi moghin,
 mitiriam nan azi, ezi ki temer ovizitam amasa da
 bagha tememin garima, da puvati.

6:15: Godin Araziba 28:30; 28:38-40; Amos 5:11; Sefanaia
 1:13 6:16: 1 Atriviba 16:23-24; 21:25-26

Temer fighin oviziba ko, wainin oviziba, me bar ada inigha gifa.*

² Gumazir aghuitam nan kantrin aven itir puvati.

Gumazitam guizbangira Godin gin zuir puvati.

Bar puvati.

Dughiabar zurara gumazamiziba uarira uarir apanibagh amua uarigh asighasighasa uari bagha tuaviba buri,

mati gumazim asizibav soghasa, azuazim agura.

³ Gumazamizir bar arazir kurabagh fogha dagh amiba, me zuraram arazir kurabagh ami.

Gavmanin ingarir gumaziba ko, jasba kotin dughiamin, me gumazamizibar azangsizima, me moga dagiabar me giveza me gakaghorima, me paza kotiaba barasi.

Gumazir ziar ekiaba itiba pura uan ifongiabar jashav geima,

jasba guizin arazim ategha pura gumazir kurar kabar ifongiabar gin zui.†

⁴ Ezi gumazir igharaziba ghaze me deragha arazir aghuibagh ami,

ezi God men gari,

me ikuvigha mati grazir ataghatariba ko, benir dikoniba itiba.

Dughiam otogha gifa, ezi God uan gumazamizibagh asighasighasa,

mati an akam inigha izir gumazim mikemezi mokin.

* 7:1: E fozir puvati tinara akar kam akuni. Gumazir maba ghaze kar akam inigha izezir gumazim Maika, an akamra. Ezi gumazir maba ghaze, akam inigha izir gumazim, a Jerusalem o Samarian nguibamningin amizimin akar isin zuim migei. Ezi akar kam amizir kam akam akuni.

† 7:3: Hibrun akamin me akamin mingarim kagh deragha anebighizir puvati.

God kamaghin damuti,
 an gumazamiziba okam nighnigh onganigh tintini-
 bar nighnigham.

⁵⁻⁶ Eghti dughiar kamın otariba dibovir akabar uan afezi-
 abav kimti,
 guiviba uan amebabar akaba batogham.

Eghti paba itir amiziba, uan ivozir amebaba ko akabar uari
 adogham.

Gumazamizibar anababa uari, men apanim ikiva,
 men ikuvigham.

Kamaghin amizi, ni uan namakam ko roroamin akaba,
 nighnizir gavgavim dar ikian marki.

Egh ni uaghan uan amuim o uan pam mikimsi der-
 aghvira nighnigh a mikim.

⁷ Ezi ki uabi, nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin iki a
 mizuamam.

Eghti a ki a ko migeir azir akaba baregh,
 izi nan akuragh na inighti, ki deraghvira ikiam.

Ikiavira Itir God ua uan gumazamiziba ini

⁸ Eghti en apaniba aghumsizir akabar e damuan kogham.
 E guizbangira iregha gifa, egh e ua dikavigh tuiv-
 igham.

E datirighin aminirbirimin iti,
 eghti ikiavira Itir God uam angazangarim e
 daningam.

⁹ E datirighin Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram
 gami.

Eghti Ikiavira Itir God bar dughiar otevimra uan
 aningagharim akagh, e gasighasigham.

Egh a gin ua en akuragh guizin arazimin gin mangiva,
 pazavira e gamir darazir arazir kuraba ikarvagham.

Egh a mitatemin e inigh angazangarimin e atighi,
e angamira iki an ganti, an en apanibar dafaribar
uam e iniam.

¹⁰ Apaniba faragha kamaghin e migia ghaze,
“Ikiavira Itir God, ian God managh iti?”

Egh me gin ganti Ikiavira Itir God en akuraghti,
me bar aghumsigham.

E ganti Ikiavira Itir God me dikiti,
mati gumazamiziba tuavimin beghneazim diti
moghin, a me dikabinigham.

¹¹ Ia Jerusalem gumazamiziba, ia gin nguibar ekiamin
divaziba uam adar ingaramin.

Egh nguazimin mitaghniabagh isivaghti da mangi
ekevegham.

¹² Dughiar kamin nin gumazamizir kantrin igharazibar
kalabusin itiba, me uamategh tintinibar izam.

Tarazi Yufretisin Fanemin amadaghan ikegh izam,
eghti tarazi aruem anadi naghin kantri Asirian ikegh
izam,
eghti tarazi sautin amadaghan kantri Isip ategh
izam.

Israelia bar moghira kantrin saghon itibar mighsiaba
ko, ongarir dadarimin itibar ikegh izam.

¹³ Ezi kantrin kabar gumazamiziba bar arazir kurabagh
ami.

Kamaghin amizi, da danganir bar kurabar min ikiam.

Ikiavira Itir God, ni Israelian apangkufigh

¹⁴ O Ikiavira Itir God, ni gumazamizir ua bagha miseveziba,
ni me eghuvir gumazimin min iki,
mati sipsipbagh eghuvir gumazim deravira uan sip-
sipbagh eghufi.

Me ruarir arizibar mighsiabar ikia, nguazir aghuiba pu-
vati.

Ezi azenibar ingaramin nguazir aghuiba vin iti.
 Me faragha amizi moghin, ni men amamangatighi,
 me mangi Basan Distrik ko Gileatin Distrighin
 nguazir aghuibar azenibar ingaram,
 mati sipsipba grazir aghuiba itir nguazim garua
 grazir aviriba api.

¹⁵ Ikiavira Itir God akam ikaragha ghaze:

“Ki faragha Isipin ia inigh azenan izasa digavir kuram
 gamir araziba,
 ki datirighin uam ada ian akagham.

¹⁶ Eghti kantrin igharazir gavgaviba itiba,
 me datirighin nan gavgavimin ganighiva digavir ku-
 ram damigh aghumsigham.

Egh me atiatigh uan kuariba ko, akabar ku-
 migham.

¹⁷ Egh me fogh suam, me gavgaviba bar puvati,
 mati kuruziba uan navibar nguazim davaram.

Egh akongiva atiatigh uan danganir mogomeba ategh,
 Ikiavira Itir God bagh izam, a en God.”

¹⁸ O Ikiavira Itir God, ua godin igharazitam nin min itir
 puvati.

Nin gumazamizir ikiavira itir varazira, ni men arazir
 kuraba gin amadi.

Nin adariba dughiar ruaribar itir puvati.

Ni zurara en apangkuvigha, arazir aghuibar e
 damuasa bar akonge.

¹⁹ Ni uam en apangkufigh.

Egh uan suemin biziba dika da abiri moghin,
 en arazir kuraba diki da abinigh,
 da akunighti da ongarir konim bar an aven magirigh.

²⁰ Egh ni uan akaba bar dar gin mangiva, zurara Israelia en apangkufigh.

E Abraham ko Jekopin ovavir boriba, e nin gumazamizibara.

Ni fomira en inazir afeziaba koma akar dikirizim gamua ghaze,

ni en apangkuvigham,

egh ni uan akar dikirizir kam damuti,

a guizbangiram otogham.

Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir Ghurim ko
Igiam

The Holy Bible in the Aruamu language of Madang Province, Papua
New Guinea

Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins long Niugini
copyright © 2004 Pioneer Bible Translators and the Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format,
provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for
use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective
copyright owners.

2021-02-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Feb 2021 from source files dated 17 Feb
2021

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea